

Høringsuttalelse fra Vannområde Siljan – Farris

Høringsuttalelse 201905790 – Konesjonssøknad for Fritzøe kraftverk

Styringsgruppa Siljan – Farris vannområdes innstilling:

1. Vannområdets styringsgruppe ønsker å heve minstevannføringen ift hva som er foreslått i konsesjonssøknaden fra Fritzøe Energi til 600 l/s sommerhalvåret og 300 l/s vinterhalvåret.
2. Vannområdets styringsgruppe ønsker at det settes inn et spesialvilkår som gir forvaltningen mulighet til å pålegge naturforvaltningsvilkår om fiskevandringstiltak utenfor revisjon.

Saksdokument:

Vi viser til brev datert 18.08.2023 fra NVE.

Det som er lagt ut til offentlig ettersyn er Fritzøe Energis 3 dokumenter:

- A. Følgelbrev – konsesjonssøknad «Søknad om konsesjon for Fritzøe kraftverk» datert 30.06.2023,
- B. «Fritzøe kraftverks, Larvik kommune; Konesjonssøknad, innkalling etter vannressursloven § 66» datert 30.06 2023, og
- C. vedlegg «Akvatisk miljøplan for Farriselva, juni 2023» utarbeidet av Sweco.

Generelle bemerkninger til høringen:

Det er bra at Fritzøe Energi selv foreslår en minstevannføring og at ål kan få mulighet til å vandre både inn og ut av vassdraget. Samt at biotopforbedrende tiltak i Farriselva er foreslått.

1. Minstevannføringen som Fritzøe foreslår, tar utgangspunkt i det regional vannforvaltningsplan (2016-2021) vurderte som et produksjonstap på 1%. I Fritzøes søknad og Miljøplan står det videre at vannregionmyndigheten *foreslår* minstevannføring på 1%. Her mener vi at Fritzøe har tatt seg friheter til å omformulere det som sto i vannforvaltningsplanen (2016-2021) for videre ta utgangspunkt i 1% minstevannføring.
2. Minstevannføringen som foreslås om sommeren er basert på vandring av sjøørret (se side 15 i Miljøplanen): *Det er grunn til å anta at en vannføring på 300 l/s sommerstid vil gi oppvandringsmulighet for sjøørrett.* Vi i vannområdet mener en minstevannføring må omfavne alle diadrome arter og at en minstevannføring må være kunnskapsbasert ikke basert på antakelser.
3. Multiconsult sin rapport (Utredning av tiltak i Farriselva og mulighetsstudie for gjeninnføring av anadrom fisk i Siljan – Farrisvassdraget, 2022): Normalt trengs det 500 – 1000 l/s for at laks og sjøørret skal kunne vandre i et elveleie eller tilrettelagt fiskepassasje. Ålen trenger bare noen titalls l/s. Multiconsult foreslo en gjennomsnittlig minstevannføring på 800 l/s som tilsvarer et rent produksjonstap på 1,2 Gwh.
4. Multiconsult foreslår også mer kantvegetasjon langs elva som bidrar til mer alloktont materiale.
5. Hva med pukkelaks i Farriselva, innretning for å stanse den nederst i elva er ikke nevnt.
6. Stor del av grunnen til at Farriselva og Siljan – Farrisvassdraget ble prioritert opp til et 1.1 vassdrag (ihht. NVE-rapport 49/2013) var potensialet for diadrom fisk i vassdraget oppstrøms

demningen. Det bør settes inn et spesialvilkår som gir forvaltningen mulighet til å pålegge naturforvaltningsvilkår om fiskevandringstiltak utenfor revisjon. Alle de usikkerhetene som NVE beskriver i sitt vedtak dato 07.10.2022 bør kunne utredes mer nøye for ikke avskrive vassdraget sitt restaureringspotensial.

7. I konsesjonssøknaden refereres det ikke til den nyeste vannforvaltningsplanen (2022-2027), bare forrige vannforvaltningsplan (2016-2021), det er en svakhet.

Kommentarer til Miljøplanen:

1. **Steinplukkede vandringsløp (terskel nr 4, nr 2 og nr. 1):** I og for seg greit tiltak (ser naturlig ut), men hva med vedlikehold, flommer som fører til blokkering av vandringsvei? Oppstrøms terskel 1 foreslo Multiconsult sin rapport (2022) elv i elv løsning og celleterskler, og ikke bare en "gytepute" for ørret. Hva med laksen i den sammenheng, ser ikke ut til å tas hensyn til.
2. **Fisketrapp (terskel nr. 3):** Virker fornuftig, men må tilpasses minstevannføring og alle diadrome arter. Multiconsult sin rapport (2022) anbefalte fiskepassasje på andre siden av terskelen pga sediment transport, forflytting av stor stein ved flom og dermed mindre vedlikehold. Savner kunnskapsbasert begrunnelse i Miljøplanen hvorfor den siden er valgt.
3. **Fleksiterskler (terskel nr. 2 og nederst fossefall):** Fleksiterskler må tåle 200 årsflom og mer, litt usikker hvor mye de tåler. Slike terskler passer seg ikke ute i dagen (estetisk), men er brukt i sammenheng hvor fisk skal komme seg opp rør eller kulverter (altså ikke i dagen). Bør følge Multiconsults rapport (2022) sin anbefaling ved nederste fossefall, slik at allmenn befolkning kan se mer av fiskeoppvandringen (vassdragsvisning), det er nok Larvik kommune også interessert i.
4. Klawa ålepassasje er ikke særlig utprøvd i Norge før.
5. Avsnitt 3 på side 8 i Miljøplanen beskriver at varegrinda skal være 2- delt med liten lysåpning nederst og stor lysåpning øverst. Det forutsetter at ål kun vandrer langs bunn når den søker mot havet. Nyere forskning viser at ål vandrer ut også i overflaten av vannet.

Konklusjon:

Siljan – Farris vannområdet vurderer at konsesjonssøknad sammen med Akvatisk Miljøplan virker noe "tynt", med løsninger i terskler for å få det billigst mulig og ikke særlig attraktivt for allmenne interesser.

Farriselva kan bli en fin by-elv, hvis man legger til rette for det, men da trenger man at mange samarbeider og vil det beste for både livet i elva og menneskene som kan bruke området. Det med vassdragsvisning er et ord som handler om å vise fram elva og livet i den. Eksempel på slikt finner en flere steder i Norge, som akvariet i Lærdalselva hvor vill anadrom fisk vandrer igjennom dette akvariet på vei opp vassdraget til glede for folk.

Videre så ønsker vannområdets styringsgruppe å heve minstevannføringen ift hva som er foreslått i konsesjonssøknaden fra Fritzøe Energi til 600 l/s sommerhalvåret og 300 l/s vinterhalvåret.

Bakgrunnen for denne anbefalingen ligger i at laksefisk normalt trenger minst 500 l/s for å vandre fritt i elva- (Multiconsult, 2022). Økningen i minstevannføring på vinteren er først og fremst for at vinterstøinger, egg og små laksefisk skal få nok rent og oksygenrikt vann til å klare seg gjennom vinteren. Dette tilsvarer en minstevannføring i gjennomsnitt på 425 l/s gjennom året.

Til slutt gjentar vi punkt 6 tidligere i dokumentet, at hovedgrunnen til Siljan – Farrisvassdraget ble hevet i prioritering av vassdraget var pga stort potensial for smoltproduksjon (vedlegg B i tilrådningsbrevet fra direktoratsgruppa). Derfor vil vi ha inn et vilkår om at dette skal utredes videre, i forkant av en konsesjon. For at den anadrome laksefiskebestanden skal styrkes er vi avhengig av at den skal kunne utnytte vassdragets potensial.

Dato: 9.10.2023

Styringsgruppa vannområde Siljan – Farris, Leder: Kjell A. Silverød

Vannområdekoordinator Siljan – Farris: Steinar B. Tronhus